

REDACȚIA
Deák Ferencz-u. Nr. 29.
ABONAMENTUL
Anstro-Ungaria:
20 cor.
10 cor.
5 cor.
2 cor.
Duminecă pe an 4 cor.
străinătate pe an
40 franci.
se înșopiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 29
INSERTIUNILE:
de un cor. paroad: prima dată în
bună; a doua oară 12 baci; a treia
oară 8 b. de fiecare publicare.
Atenție: abonamentele, cât și inserți-
unile nu se plătesc în Arad.
Telefon pentru oraș și comitat
Scrisori adresate sa se primesc

CARTEL NAȚIONALIST ÎN PARLAMENTUL UNGAR.

Crisa, prin care trece Ungaria și im-
periile, cari o însoțesc, oferă tuturor cea
mai bună ocazie a se orienta în mod te-
rabil și a se convinge despre scopul prin-
cipal al politicii maghiare. Pentru mulți,
până acum nu mai era nici o îndoială,
maghiarii tind a se urca pe scara com-
plicității dela 1867 la o pozițiune domi-
nantă în monarhia habsburgică, că ei aspiră
să devină singurii stăpâni și a ocărui dela
această nu numai partea de dincoace de
Tisza a imperiului, ci și întreaga politică din
monarhia habsburgică. Cei-ce nu se îndoiau
până acum de aceste scopuri, credeau
că maghiarii vor întimpina în drumul
acestei călătorii pedecă interne și externe, încât
să siliți să se oprească și să părăsească
aceste idei îndrăznețe. Crisa de față ne
demonstră că maghiarii, ca toți șovinistii, nu
sunt accesibili de pedecă interne sau externe;
sunt accesibili nici pentru cele mai
bune argumente, îndată ce aceste nu se po-
artă cu scopurile lor; ei nu sunt simțitori
pentru ranele, cauzate țării lor proprii
de politica lor; ei nu văd nimic, nu vor
să se dea de nimic decât de un singur lucru:
menținerea unui stat național cu toate atribu-
țiunile suveranității. Cei mai distinși economiști
văd cu date certe și cu cifre că des-
făcerea economică de Austria ar produce
un dezastru. Politicianii maghiari nu
răsturnă aceste dovezi, dar' răspund că
ei îl va suporta și îl va învinge. Toți
maghiarii se unesc în judecata, că despărțirea
armatei ar însemna o slăbire, o că-
dere a imperiului. Șovinistii speră din contră
armata națională va spori în mod însem-
nificant de apărare și nu se îngrijesc
de puțin nici de recerintele mari bă-
tute reclamate de o asemenea armată. Astăzi
criza și alta, și desfacerea economică de
Austria și armata națională ar fi fapte im-
posibile, dacă Coroana n'ar fi luat pozițiune
în fața lor. Maghiarii se văd acum oprîți
în realizarea aspirațiilor lor, însă
se folosesc de toate mijloacele de presiune
pentru a determina pe bătrânul Monarch la
concesiuni.

Statul ungar suveran însemnează pentru
Români precum și pentru celelalte na-
ționalități nemaghiare, nu numai o *forsare a
maghiarisării* ci și o *înfrățire considera-
bilă a condițiilor de trai*. Cultura națio-
nală va fi sugrumată în noul stat și mai
raporturile comerciale vor fi mai rele
sarcinile mai mari. Căci nu mai poate fi
o îndoială că armata națională maghiară
impune statului cheltueli mari, cari n'au
unde eși decât din punga cetățenilor.
Dezastru economic care se prevede cu cer-
titudine în urma desfacerei de Austria, are

să lovească în prima linie pe ag-
ricultor, care
va fi silit să-și vândă produsele mai estin.
Mallekovich calculează în o b-
roșură, ce a
apărut zilele aceste, paguba anuală, ce ar
resulta pentru Ungaria din red-
ucerea prețu-
rilor, la 250 milioane coroane.

Este cu puțință ca Români și celelalte
popoare nemaghiare să stee în fața acestor
calamități mari și iminente cu mâinile în sân?
Nu, este datorința fie-căruia în parte și a
tuturor împreună ca să caute a apăra țara
și pe sine de aceste rele?

Nu știm dacă printre Români se mai
găsesc și astăzi încă «Pasiviști» convinși.
adeacă oameni, cari așteaptă o schimbare a
situațiunii dela așa zisa «resistență pasivă».
Dacă totuși s'ar mai găsi de acestia numă-
rul lor nu poate să fie decât mic și speran-
țele lor și mai reduse ca până aci. Politica
pasivității a avut un înțeles în anumite im-
prejurări, cari au încetat de mult a mai
exista, și poate nici atunci n'au fost cea
mai bună politică din câte se puteau face.
Practicată și astăzi, ea ar promova direct
politica kossuthistă.

Nici oportuniștii n'au putut să sporească
printre Români în timpul din urmă și kos-
suthismul va fi opărit și debilele speranțe
ale acestor blânzi politicieni, căți ar fi astăzi
în ființă. Când vorbim de oportuniști, ne
gândim mai ales la cei vre-o câți-va depu-
tați români, cari fac parte din suita con-
teului Tisza. N'am voi să supărăm pe acești
domni cu întrebări politice ce le-am adresa,
știindu-i și așa destul de tăcuți. Dar ne in-
trebăm pe noi: ce misiune d. e. ar mai
putea avea școalele românești din Năsăud
și Beiuș sau vre-o altă instituție culturală
românească, pe care vre unul din oportu-
niștii nostri își atribue meritul a o fi scutit
de furia vre unui ministru șovinist, atunci
când poporul român din Ungaria nu se va
mai putea manifesta? Sau este esclusă pu-
tința ca aceste vremuri să sosească? Școala
maghiară, armata maghiară și administrația
maghiară, mai lasă ele loc pentru existența
unui popor românesc între hotarele regatu-
lui ungar suveran?

Noi credem că cel mai suprem interes
al Românilor este astăzi de a împedea rea-
lizarea aspirațiilor kossuthiste. Asupra ace-
stui scop trebuesc prin urmare concentrate
toate forțele naționale. Pasivitatea și oportu-
nismul nu numai că nu ating acest scop,
ci îl zădărnicesc chiar. Crisa de față va în-
tări pe Români în convingerea, că numai
parlamentul este terenul de luptă, unde s'ar
putea dobândi oare-care succese politice.
Maghiarii pentru a dobândi succesul politic
dorit de dânsii nu s'au pus nici în grevă
și n'au ales nici oportuniști, ci au trimis în
parlament un număr considerabil de depu-
tați naționali kossuthiști. Acest număr însă
n'a fost suficient pentru a da soluțiunea.
Pentru a-și asigura în toate împrejurările

succesul, partidul kossuthist s'a aliat cu alte
partide, deși aceste sunt constituite pe prin-
cipii politice, cari diferă în fond de ale kos-
suthiștilor. Este evident că în momentul când
nouă Românilor ne-ar succede, prin puterea
noastră proprie și prin alianță a forma o
majoritate în parlament, ne-am fi atins sco-
pul politic. Cu legile de față și în împregiu-
rările actuale nu putem spera astăzi la un
asemeni rezultat, ceea-ce însă nu ne poate
determina a renunța la ori-ce luptă parla-
mentară. Căci este știut și criza de față
ne-au dovedit cu prisos, că în parlamente
și minoritățile pot provoca voturi hotăritoare.
Ne atingem deci și atunci scopul politic,
când ne va succede a forma în parlament
o minoritate. Alégerile din urmă ne-au do-
vedit că în pripă și fără pregătire necesară
au intrat 15 Români în parlament. În un
articol precedent (Nr. 51 dela 16, 29 Martie)
ne-am încercat a dovedi prin date certe că
mai putem conta la alte 29 mandate. Va
să zică am avea o minoritate română cu 34
voturi. Tot acolo am arătat că Slovaci pot
obține cu ușurința 35 mandate și că Sașii
dispun de 14 mandate. Unind toate aceste
voturi, minoritatea ar număra 93 voturi și
ar reprezenta a patra parte din numărul
tuturor deputaților. Am indicat și la Croați,
cari dispun de 40 voturi, cu cari minoritatea
ar putea fi sporită la 143 voturi sau aproape
la o treime a parlamentului.

Sașii și Croații posed deja numărul man-
datelor. La Români și Slovaci nu se prevăd
greutăți, cari i-ar împedea să-și completeze
numărul lor minimal calculat. Oarecare îngri-
jorări și îndoieli serioase pot să fie numai
în ceea-ce privește unirea tuturor acestor
mandate. Încercările timide cari s'au făcut
de vre-o 13 ani încoace pentru încheierea
unei alianțe între naționalități nu pot să în-
lăture aceste îngrijorări și îndoieli. Pentru
scopul ce ne-am propus de astădată însă, nu
este indispensabilă o alianță politică așa
precum a fost ea concepută în cercurile
nostre conducătoare. Nu se cere existența
unui program politic comun, a căruți alcă-
tuire totdeuna va întimpina greutăți, nici
existența unei organizațiuni comune de par-
tid, care totdeuna va funcționa greoiu și
tardiv. Din contră credem că ar promova
foarte mult scopul, când fiecare popor își
va păstra programul și organizațiunea sa
proprie. Chiar și în parlament să se păstreze
aceste particularități prin constituirea de clu-
buri și partide deosebite. Unirea să se caute
numai în anumite împrejurări și la anumite
ocazii, și va afla expresiunea prin un comi-
tet compus din delegații diferitelor cluburi.
În acest mod — practicat de partidele ger-
mane din Austria și acum și de unele par-
tide maghiare — formarea unui partid opo-
ziționist din toți reprezentanții alegătorilor
nemaghiari, nu poate să nu reușească. Căci
interesul fiecărui partid naționalist împinge

dela sine și în mod firesc spre un cartel cu celelalte partide naționaliste pentru apărarea intereselor comune tuturor, înlocuind așa precum în timpul de față partidele maghiare opoziționiste au fost împinse la cartel pentru a forma majoritatea parlamentului.

Efectul politic ce va produce acest cartel asupra situației interne și externe are să se resimtă în mod hotărâtor. Popoarele nemaghiare, toate la un loc și fiecare pentru sine — poporul român indeosebi — au să devină un factor, cu care politica statului va fi silită să conteze în toate împrejurările și în toate timpurile. N'avem decât să anticipăm și să ne închipuim că în parlamentul ungar ar exista astăzi deja acest cartel de 140 deputați naționaliști, ar fi cu puțință ca să se petreacă la Budapesta aceea-ce se petrece? Criza actuală n'are să se rezolveze nici ușor, nici curind, și după toate probabilitățile avem să ne mai găsim și în viitor în situații ca cea de față.

Pentru ca să se creeze condițiile sine qua non ale cartelului, fiecare popor este dator a se îngriji de pe acum pentru asigurarea mandatelor de deputați și a prepararea alegerilor viitoare. În acest caz succesul și victoria nu poate să lipsească.

Mandatul dela Ocna. Mercuri s'a desbatut înaintea secției I. a Curiei, prezidiată de Vavrik petiția dată de 15 alegători (români) din Ocna împotriva alegerii lui Markbreit, ovreul milionar din Szolnok.

Petiția a fost susținută de Dr. *Cornel Iancu*, avocat în Arad ear apărător al alegerii a fost Dr. *Tetétleni Armin*, avocat în Budapesta. Ședința a început la orele 10. Întâiu s'a dat cuvântul lui Dr. *Tetétleni*, care a ridicat excepții de formă, pretextând, că actele anexate la dosar de petiționar nu ar fi făcute după formele prescrise de lege. Astfel că ar fi abateri în copia (legalizată) a listei alegătorilor, că ar fi în oraș mai mulți, cari poartă același nume și nu e arătată evidența celor cari au subscris petiția dar mai presus de toate că în legalizarea sa (a listei) notarul public, desigur din greșală de

peană, indică lista alegătorilor din 1904, în loc de 1905 etc.

Dr. *C. Iancu* a răspuns, clar, precis și argumentat la fie-care motiv invocat de apărător. Tinerul nostru avocat și amic s'a dovedit un perfect dialectician chiar când e vorba de a răspunde la motive și pretexte, pe cari numai în decursul desbaterei li-a putut cunoaște. Arată și prin asta că este în posesia tuturor cunoștințelor necesare pentru a ști exhauria astfel de chestii, în cari puținți advocați pot avea praxă.

D-sa a terminat cerând Curiei să respingă — chiar fără a mai ordona cercetare — pretextele de formă invocate de apărătorul alegerii.

Senatul se retrage să delibereze și după o sfătuire de aproape o oră se reîntoarce și pronunță următorul decis:

Aplicând §-ul 65 al judicaturei Curiale (motive de formă) respinge petiția. Apărătorului *Tetétleni* i-se dă 1000 cor. ear lui Dr. *Iancu* 1200. În motivare se arată, că greșala de formă a fost făcută prin *notarul public*, care în loc de 1905, a scris 1904 pe lista alegătorilor alăturată la acte.

Raport din Dietă.

— Corespondență particulară. —

Budapesta, 13 April 1905.

Opoziția pare și ea obosită. La ședința de ieri, cu toate că se știa despre motivarea propunerii de a se exprima *reprobare la adresa lui Tisza și Perczel* pentru cele săvârșite în ziua de 18 Noemvre, propunere făcută de *Eötvös Károly*, unul dintre corifeii opoziției și orator de forță, opoziția nu s'a prezentat ca până acum. Chiar motivarea de ieri a propunerii, *Eötvös* a depus-o în scris și a citit-o secretarul *Hammersberg*. E obosit deci și așa zisul «neobositul» *Eötvös*. Cât despre liberali, aceștia abea mai dau pe la Dietă ear ieri, când s'a citit motivarea propunerii lui *Eötvös*, și câți liberali au fost în sala de ședință, s'au dus afară. Nu rămăsese de cât *Tisza*, care conversa vesel cu baronul *Vojnits*, spre indignarea *kossuthiștilor*, cari l'au și apostrofat zdravăn, strigându-I să-i fie rușine, să se pocăiască, —

ear nu să ridă. Ei ar voi să-l vadă de supărare; mai zilele trecute ziarele suthiste i-au și scos vestea că e obosit, în cât se va duce în străinătate trimiseră nu mai departe decât în — *Tisza* însă, așa se vede, nici nu se gândea să înștiințeze — oboseală, ci și eric implicat lui *Olay*, care-l apostrofase, zicând: «Știi că odată ți-am călcat pe nas!»... aluzie la duelul (nainte cu 9 ani) în *Tisza* îi tăiasse nasul lui *Olay*, acest apărător pe cât de staruitor, pe atât de tipatic.

Nici azi nu se arată interes mare pentru ședință. Sunt 10 ore și nici logele și galeriile pentru public nu s'au plut. Se vede că a obosit și publicul, azi ședința promite a fi interesantă, în ordinea zilei *desvoltarea orală asupra punerii lui Eötvös*.

Pentru noi, Români, interes mare prezintă poate *ședințele comisiilor de ficare*.

Pe azi după amiază e pusă la ordinea zilei, în comisia III, desbaterea pra protestului înaintat contra alegerii Dr. *T. Mihali*, președintele clubului parlamentar al naționalităților. Măne se va bate, în comisia V, unde presidează *Ba* protestul dat contra alegerii lui Dr. *Far* azi s'a afișat că la 10 Mai e urma cu desbaterea asupra protestului înaintat contra alegerii lui *V. Dămian*.

După cum se vede, patrioții deal au fost activi de tot: afară de mandatul lui Dr. *Comșa*, pe celelalte date române le-au protestat pe toate par'oa s'au vorbit. toți invocă aceleași motive ori mai bine — pretexte. Spun că mâni au agitat contra Ungurilor și a lui ungar, că preoții au terorizat poporul. Numai alăta nu afirmă, că s'a făcut revoluție. Patrioții din Brad au scris de că s'a făcut — *conspirație*: alăt de *Tisza* însă, încât autoritățile nu i-au putut urmări nici dovedi ceva concret. De unde atunci patrioții că s'a făcut — *conspirație* e o lăină și mai mare...

URĂ ȘI DRAGOSTE.

TEATRU POPORAL ÎN 3 ACTE.

DE

TR. I. MAGIER.

(Urmare).

Olodar: Eu te voi mângâia *Linuță*, numai o dragă privire din ochi să-mi arăți și cu un zimbet frumușel de pe buze se mă cinstești, căci eu ard de dragul tău mândru boboc de primăvară. (îi desmeardă obrazul cu mâna).

Lina: (rezolută.) Mergi cu D-zeu, și-mi deschide calea!

Olodar: Dragă *Linuță*, nu fi așa tirană!... Nu mă chinui cu atâta neîndurare!... O sărutare barem, o singură sărutare, că mă topesc de dragoste și mor în păcatul său!... (O prinde).

Lina: Fugi!... că strig!...

Olodar: *Lină*!... dragă *Lină*!... (o sărută. În dreapta apare *Sandu* și *Pralea*).

Scena 2.

Cei de sus, *Sandu*, *Pralea*.

Sandu: Petrecere bună, copii!...

Pralea: (în parte) Ioa-hoa... Ioa-hoa!...

Lina: (scăpând florile, se desface și fuge plângând). Cum poate D-zeu cruța și așa oameni în lume?!... (Iese repede în stânga).

Olodar: O jucărie domnule primar! Știi D-ta, acum sunt așa fetele, așteaptă să le astupă gurița, cu câte o sărutare... (*Pralea* înapoi pe neobservate scoate de sub buhai un oluț și bea din când în când, clatinând din cap și dând semne și expresiuni de mirare în decursul întregii scene).

Sandu: Da, că știu eu bine, că așa sunt în ziua de astăzi o samă de fete!... O săracu *Iorgu*, pe cine și-o pus și el ochii!... Pentru fluturile asta, a făcut el vreață și mi-o parăsit casa?!... O, săracă lume, cum s'a întors cu susu în jos!...

Olodar: Și-o veni și el în fire. Eu singur vreau să-i deschid ochii, că tocmai caut să-l întâlnesc astăzi!...

Sandu: Bine-l face, să-l scoți gârgăuni din cap, că ți-oi mulțami!... Acum să ne ținem de cale. Merg cu pârgarul, să prețuim o pagubă ce s'au făcut în țarină.

Olodar: (dând mâna). Se auzim de bine! (ies).

Scena 3.

Lina, mai târziu *Iorgu*.

Lina: (plângând). O sârmana de mine!... Oare ce rău am făcut în lumea asta, de tot potca și năcazul mi-se leagă de cap?!... Oare să nu pedepsească D-zeu pe cei-ce umblă să facă tot rău în lume?!... (culege florile împrăștiat). De zăbunită și turburată, ce am fost, am scăpat și florile aici!... O, slântă maică *Precistă* nu mă lăsa!... O, cum îmi arde fața de rușine și năcazu, ce mi-o făcut nelegiuitul acela!... Cu ce obraz se mai ies în lume!... Ce-o zice satu... ce-o zice *Iorgu*... ce-o gândi primaru?!... Pământule, de ce nu te desfaci, să mă înghiți din lumea asta rea?!... Moarte de ce nu vii, să mă seceri de aici, să merg la tata să mă plâng de răutatea oamenilor!... O, Doamne sfinte, până când poți suferi atâtea răutăți și nelegiurii!... A mea parte de bine văd, c'a murit, bagseama

asa mi-a fost ursit, să plâng în lume!... (încet).

Iorgu: (întrând din dreapta): *Lină* tu ești bine că te întâlnesc!... *Lină*, ce e cu tine, plângi?

Lina: (tot plângând cu capul pe D-zeu mă vede!...

Iorgu: *Lină* dragă ce ai pățit? Spune adevărat, nu tainui nimic, că vreau să știu. Ce s'au întâmplat?... Cine ce ți-o făcut?

Lina: *Iorgule*, *Iorgule*, amar de seama mea, că amar mă bate. Lasă-mă *Iorgule* și-ți caută norocu cu fete de sama ta. Eu o osândită, care-i făcută numai se plâng în lume!

Iorgu: *Lină*, auzi tu, nu mă chinui, spune mai iute ce e cu tine? Știi că ard de foc mare, și de se mai îngrămădește orî ard eu, orî aprind lumea!...

Lina: *Iorgule*, astâmpără-te. Cu mine te mai trudi, ca și când nu m'ai fi cunoscut nici odată.

Iorgu: Ce vorbești tu *Lină*?! Adică vrei să te lapezi de mine acum când rupt și de părinți pentru dragostea ta?!... nu va fi, până va sta capu asta în sus, și n'o cădea și asta și cela! (arătând spre capuri).

Lina: *Iorgule*, lumea a băgat vrajă în noi.

Iorgu: Ce vrea *Lină*?!... Cine a cunoscut să-mi scoată ceva nume?... Spune!...

Lina: Nu ție, ci mie. Astăzi sunt pe din gură în gură pe ulițele satului.

Iorgu: (surprins). Ești purtată în gură. Nu înțeleg... cum așa?!...

Aflu de altfel că e vorba ca protestele
de contra alegerii lui Dr. T. Mihali și
să fie înapoiate, pentru —
regire. Se mai trăganează astfel lucrurile.
fel de tactică pentru a ține sabia lui
moale asupra capului luptătorilor naționali.

La orele 10^{1/2} încep să sune aparatele elec-
trice. Opoziția și ocupă locii. Kossuthiști sunt
disidenți 2-3, liberali vre-o 15. Naționa-
liști din fiecare neam câte unul!

Presidiază *Rakovszky*.

După rezolvarea afacerilor presidiale, *Holló*,
numele comisiei X de verificare, raportează
și propune spre verificare definitivă trei man-
date: *Gintlmer* raportează în numele comisiei V
de verificare, propunând spre verificare doi de-
putați; *Szederkényi* raportează în numele comi-
siei IX, propunând verificarea a 2 deputați, în-
tre care și *Rakovszky*.

Contele *Battyányi* raportează în numele
comisiei de adresă.

Mișcare mare în sală.

Raportorul citește *proiectul de adresă către*
Maiestatea Sa.

Intr'insul se cere *lărgirea dreptului electoral*
cu sufragiu universal, vot pentru toți, *conce-*
rea în armată și un guvern care să uibă în-
țelerea — nașimel...

Kossuthiștii aplaudă des. Indesebi pasa-
jile privitoare la maghiarizarea armatei.

În mijlocul unei tăceri generale vorbește
Eötvös Károly. Își motivează pe larg de ce a
făcut: eri propunerea, în scris (*desvoltată de altfel*
și în scris) pentru a se reprobă cele săvârșite la
18 Noembrie de *Perzel* și *Tisza* (când s'a votat
în ridicare și surprindere scoaterea din vi-
gere a regulamentului Dietei).

Eötvös a arătat că atât din punct de ve-
dere moral cât și politic e trebuincios ca Dieta
să-și spună judecata asupra faptelor rele
ale Dietei trecute.

A făcut mare senzație cea parte a vorbirii
sale, în care a arătat că de când a demisionat,
Tisza a ridicat de la 8000 coroane la 15.000 cor.
penzia lui *Perzel*. Mai multe minute opoziția
a strigat cele mai urite cuvinte către *Tisza* și
Perzel lui, numindu-i „ticăloși”, „hoți” ș. a.

A vorbit apoi *Tisza*, care a spus că cu drept
cuvânt s'a ridicat penzia lui *Perzel*, de oare-ce
a slujit țara cu credință.

A isbucnit atunci o furtună grozavă.

Mezőfi Vilmos a strigat: Da, a împușcat
pe socialisti! Rușine că se dă atâta penzie unui
netrebnic, pe când poporul fuge de sărăcie în
America.

Se produce un scandal încât presidentul
trebuie să suspende ședința.

Redeschizându-se ședința, *Tisza* vorbește
eară Spune că abea așteaptă să fie numit alt
guvern, să poată părăsi locul ce ocupă. Cât de-
spre faptele sale, ia toată răspunderea.

Dieta a hotărât ca mâine să se urmeze cu
discuția asupra propunerii lui *Eötvös*.

Stoessel osândit la moarte.

— Războiul ruso-japonez. —

Ochii lumii întregi sunt îndreptați spre
apele chineze. Pe când pe câmpul de război
din Mandjuria liniștea e turburată numai de
mici hărțuiri de ariergardă, și avangardă,
întocmai ca înainte de luarea Port-Arthuru-
lui, pe apele chineze corăbii ruse și japo-
neze pregătesc o încăierare, care va rămă-
nea poate totdeauna însemnată în istoria
luptelor pe mare.

Pe când o depeșă din Petersburg aduce
necrezuta știre, că *comisia incredințată cu*
ancheta capitulării Port-Arthurului a osân-
dit pe viteazul Stoessel la spânzurătoare.
Rosdestvenski se silește să bată pe Togo și
lumea întreagă petrece cu nervos interes
stirșitul uriașei trînte, care e numai pe în-
ceput. Lupta, dela care va atârna poale
sfîrșitul războiului, trebuie așteptată în fie-
care ceas. Asta e și părerea Englezilor, de
oare-ce escadra din apele Chinei a primit
porunca să părăsiască Hongcongul și să pri-
veghieze mișcările flotelor dușmane.

Flota rusească o alcătuiesc 49 vase și
adeacă sub *Rosdestvensky* plecase din Libau:

Șapte vase mari de război: „Borodino”
„Imperator”, „Alexander III.”, „Orel”, „Knyaz”.
„Suvarov” (fie-care din aceste vase având o ca-
pacitate de 13.730 tone, câte cu 66 tunuri și
câte cu 787 oameni); „Sissoi Velikij” (10.560
tone, cu 38 tunuri și 586 oameni); „Navarin”
(10.370 tone, cu 42 tunuri și 621 oameni); „Os-
labai” (12.880 tone, cu 63 tunuri și 769 oameni).

Patru crucișătoare de prima clasă: „Dimitri
Donskoi” (6200 tone, cu 34 tunuri și 495
oameni), „Nakimov” (7800 tone, cu 34 tunuri
și 572 oameni), „Svetlana” (3800 tone, cu 30
tunuri și 402 oameni), „Aurora” (6800 tone, cu
40 tunuri și 570 oameni).

Cinci crucișătoare de clasa a doua: „Al-
mas” (3220 tone cu 8 tunuri și 336 oameni)
„Semciog” (3050 tone cu 8 tunuri și 384 oa-
meni). „Don”. „Ural” și „Kuban” (de câte 3500
tone).

Patru vase de transport și unsprezece tor-
piloare.

La aceste se mai adauge flota lui *Dobrot-
woski*, care a plecat din Licau la 16 Nov. și la
inceputul lui Februarie s'a unit cu flota primă
Baltică. În flota aceasta se află: *Doi crucișă-*
toare blindate: „Oleg” (6780 tone, cu 34 tunuri
și 573 oameni), „Kumond” (3050 tone, cu 14
tunuri și 334 oameni). Un crucișător nechiurasat
„Terek”, apoi 8 torpiloare și 3 vase de transport.

La oltă flota de sub comanda amiralului
Rosdestvensky se compune din 49 vase de răs-
boiu cu 900 tunuri și aproape 15.000 oameni.

Nu ne țirguim!

Se repetă istoria. Pe cum au mănjit lupta
noastră istorică din 1848, când jertfit-am peste
40.000 de vieți, floarea neamului nostru, pentru
a ne apăra viața națională, cu defaimarea că am
luptat ca simbriașii Vienei, așa și azi ne vorbesc, că
ne-am îmbia iar Vienei, în soldul ei. Rup fraze,
șire din articolele ce scriem, și le reproduc în
foile lor, ca să dovedească aceasta împotriva-ne.

N'au avut dreptate atunci, n'au nici acuma.

Acestate pot fi bune de apucături, ca să ne
trimită procurorii pe cap, să infunde temnițele cu
noi, iubiiții nostri conștii cari pretind să mergem
alătura cu ei... zăvorean-le însă toate pe noi,
ele vor rămânea tot apucături, cu cari, durere,
ne mai întâlnim din parte-le în istorie, dac-o
frunzărăm.

Domnul *Jancsó Benedek*, un redactor ma-
ghiari, care pe spesele guvernului ungurese a co-
lindat România, a trăit ani de zile printre Români,
ca să-i studieze, să-i cunoască este domnul, care zi-
lele trecute a scris în foaia mare ungurească „Buda-
pesti Hirlap” lucrurile acestate despre noi. Dar dl
Jancsó a scris și o carte de istorie, și ea atare, om
învățat, el ar trebui să știe mai bine, că nu noi
suntem aceia cari am fi datorii cu ceva Vienei.
El o spune, în cartea-i de istorie ce a scris de-
spre Români, că pentru credința noastră față de
tron, în vremele acelea de tristă aducere aminte,
am căpătat drept răsplată aceea, ce-au căpătat Un-
gurii drept pedeapsă.

Dar luptat-am noi pentru răsplată? A sus-
ține asta ar fi tot așa de mare nebunie, ca și cum
am zice că Ungurii au luptat pentru pedeapsă.

Luptat-am pentru drepturile noastre ome-
nești și Dumnezești, pentru apărarea vieții no-
stre de neam, de popor, pentru această-am luptat
și ei și noi, durere unul împotriva altuia, atunci,
când puteam lupta și alături. Acesta este ade-
vărul.

Acesta este adevărul și în frământările de azi.
Se repetă istoria.

Lina (plângând): O, Dumnezeu să pedep-
sească pe cei ce umblă după potcă și rușine!

Iorgu: *Lina*, cine ți-o făcut ție potcă?

Lina: Olodar feciorul notarului m'a fă-
cut astăzi de rușine și de batjocură.

Iorgu: (mirat): Olodar?!... Cum *Lina*!...
le spune numai!...

Lina: Tocmai veneam din luncă, unde
am fost să culeg florile acestea, ca să pun mâne
o cunună pe crucea tatălui meu, și aici în tre-
cere ini-a ieșit în cale nelegiuitul acela. A în-
ceput, a-mi lăuda frumșetea și a se lînguși cu
vorbe de dragoste. Apoi a cerut să-î dau și lui
o floare din aceste ce am cules. Eu i-am spus
să-și caute calea, și am vrut să mă duc, dară
omul fără inimă, m'a prins cu sila și m'a
sărutat...

Iorgu (furios): Așa?!... Așa?...

Lina: Și ca osândă și rușinea să-mi fie și
mai mare, tocmai atunci au trecut pe aici tatăl-
tău și pargariul *Prălea* și au ris pe soco-
teala mea... O, că nu m'o putut mistui păm-
ântul în clipita aceea!... Nici nu mai știu, ce
am făcut... ci am fugit ca val de mine. Am
scăpat și florile și numai într'un tîrziu mi-am
adus aminte de ele. Eacă acuma mă întorsesem
după ele să le duc... Apoi vezi dară, că am
de ce plînge!...

Iorgu: (fixând-o) Adevărat e, ce-mi spui?

Lina: (plângând): Iorgule, nu-mi crezi?...

Iorgu: Să nu fie înșelăciune în vorbele
tale?!

Lina: Dacă-mi vorbești așa, și Dumnezeu
m'a părăsit!...

Iorgu: *Lina*!... dacă ești nevinovată nu
plînge, că eu sunt Dumnezeu, care lovește!

Lina: (tot plângând)... Inima ta se clă-
tină Iorgule și pentru mine lumea e perită.

Iorgu: (blînd) *Lina* dragă nu mai plînge.
O clipă numai mi-au ispitit inima, dar acum
glasul cel adevărat al ei îmi spune, că tu ești
aceea, ce te am știut. *Lina*, încrede-te în inima
mea și în brațul meu! (O prinde de talie).

Lina: Iorgule pe tine te-am apărut și pe
Dumnezeu!

Iorgu: (pășind) Îmi trag eu seamă cu
lumea!... Și-am început a-mi trage și până acum.
Tata n'au izgonit din casă și din avere. Lasă
dacă-î așa... fie!... Am eu doară mâni pu-
ternice... și dacă te am pe tine, nu-mi tre-
buie bogăție.

Lina: (mirată) Te-ai învrăjbit cu tatăl-tău?!

Iorgu: Da, m'am învrăjbit... De mine însă
nu mi atâta că io-s bărbat și mă știu mânca
cu lumea, da mă doare sufletu de biata *Irina*.
Amare zile mai duc și ea sărmana.

Lina: Da și pe ia s'a supărat?

Iorgu: Mai rău încă!... Tata a înțeles
că ea iubește pe învățătorul *Călin* și i-a spus
că după altul nu se mărită odată cu capul, apoi
ș'o aprins și ia foc în cap!... Atâta au năcăjit-o
și pe eași pe mama, de le vine să iee lumea în
cap. *Irina* săraca s'a și îmbolnăvit, de nu se
mai poate ținea pe picioare, iar mama plînge
ziua și noaptea, de-și dă sufletul.

Lina: O, Doamne, Doamne, dar cum le
poate răcăji așa?!

Iorgu: Și știți tu *Lina*, a cui ghiară lucră
și acolo?!

Lina: A cui să fie?!

Iorgu: A cui?! A notarului și a fecioru-
lui lui!...

Lina: Ce spui Iorgule?!

Iorgu: Tu nu știi *Lina*, că n'ai de unde,
dar cu atât mai bine știu eu!... Îmi pare mie,
că îl arde pe dumniului pământul sub călcăie,
că de-o vreme încoaci s'au acățat la tata în
cârcă, că-l știe om cu avere și i-o băgat în cap
niște gărgăunți, că vreau să se încuscrescă.

Lina: Vai, Iorgule, adevărat să fie?!

Iorgu: Tocmai așa precum îți spun. Tare
mi frica, că l-o fi amăgit și până acuma cu tre-
bile banilor, dar din cuscrie până stă capul
meu, n'o fi chiar nimic.

Lina: Nici nu lasă Dumnezeu, să izbân-
dească oamenii vicleni!

Iorgu: Cu tata n'am cu cine vorbi, că l'or
lurat din minte ca pe un prunc lud, de mi
jele de *Irina* săraca.

Lina: Bun e Dumnezeu și o avea și de ei
grijă!...

Iorgu: Așa gândesc și eu. Dar la șarpele
aceia am să-î rup eu colții. El gândește, că nu
stie nime, ce fel de poamă e. Și crede, că dacă
e îmbrăcat în dolomană neagră, e domnul gata
cu așezământ, și toată lumea e năroadă să alerge
după ei în coate și în genunchii!... Da toată
domnia lui e numai prav aruncat în ochii pro-
știlor și a nătărăilor!... Poate domnișorul de
Olodar nici nu va fi gândind, că și proștii de
noi nu știu de dragostile lui cu nanele de prin
comedile și cafenelele din oraș!... (Va urma).

Și azi ca și atunci, Ungurii luptă împotriva Vienei, pentru neafirmarea statului lor, în care viața-le națională să se desvolte în toată libertatea, în care să fie stăpâni absoluți pe soarta-le proprie și... pe soarta altora.

Aci ni-se despart drumurile. Dacă lupta lor se dă în numele neafirmării patriei, a patriei, mamă dulce a noastră a tuturor, spună-ni-o, le oferim tot ce avem, avutul, sângele, viața... Dacă luptă numai pentru binele lor, tot ce le putem face este să-le privim cu simpatie lupta sfântă, căci ori-ce luptă e sfântă ce se dă pentru drepturile unui neam.

Dacă însă luptă, pentruca să se facă stăpâni asupra altora, pentru un stat, în care fiind ei stăpâni, cum zie, ceilalți ar urma să fie slugi, pentru un stat, în care tot are să fie ungurese, biserică, școală, oaste, administrație, atunci, le-o spunem verde, ne au în fața lor ca pe un singur om, și nu cu Viena, dar cu Iadul încă ne vom însoți ca să ne mântuim viața.

Patria aceasta, n'ar mai fi a noastră, pentru-că patria trebuie să ne ocrotească neamul, iar nu să-l strivească.

Noi numai o patrie putem cunoaște: cea, care ca mamă iubitoare ne strânge la sânul-i cald, patria, care e leagăn și mormântul nostru, în care zac oasele părinților noștri, care ne hrănește sufletește și truștește, o da, pentru patria aceasta și moartea e dulce...

Cine ni-o dă aceasta, ne dă viața, ne dă totul, cine ni-o ia, smulge sufletul din noi.

Aci nu incupe tirguială.

Pentru ori-ce bunuri vremelnice pe fața pământului, legea, neamul și limba noi nu le putem părăsi și mai bine murim toți până la unul, decât s'abzicea la viața-ne națională.

Dee-ne confrății maghiari patria aceasta și le facem făgăduința solemnă că frați mai buni, mai credincioși, mai gata de a merge cu ei și împotriva Iadului ca s-o apere, decât pe Români nu vor afla.

Asupra prețului însă s'o știe:

Nu ne tirguim!

Ioan Pop Reteganul.

1853-1905.

Cu inima sdrobită și sufletul intristat, mi implinesc datorința de corespondent, comunicându-vă decursul înmormântării prea iubitului și popularului scriitor *Ioan Pop Reteganul*, învăț. pens., folclorist și redactor.

Activitatea acestui „om-albini“ cât pe terenul dascălesc, cât și al literaturii și ziaristicele noastre a fost neîntrecută.

Născut din sinul poporului țigar, avu ocaziune a cunoaște tot modul de gândire și viață a poporului românesc. El a fost unul dintre cei mai harnici scriitori al folcloristicii române ardelenene. Dovadă ne sunt mulțimea cărților în număr de peste 20 volume.

În decursul vieții sale, nu numai a dat dovadă de o deosebită energie și activitate, ci a contribuit foarte mult la înălțarea nivelului învățătoresc, la luminarea și dezvoltarea colegilor săi.

Născut în Reteag, la 1853, studiile le-a făcut în Reteag și Năsăud, a trecut apoi la preparandia din Gherla și de acolo la Deva.

Depunând examenul de calificare a fost învățător în *Oraș*, *Valcelele-rele*, *Baru-mare*, *Lisa*, *Grădiște* (instructor), *Bonțar*, *Bucium-șasa*, *Sâncel* și *Rodna-veche*.

În 1892 s'a pensionat, nu însă pentru-că trăi retras și în comoditate, ci pentru a munci cu îndoită energie și strguintă, contribuind la ridicarea și îmbogățirea literaturii noastre. În 1886 a redactat „*Foișoara*“, care ne fiind sprijinită, a încetat. Tot în anul acela a redactat „*Cărțile sateanului român*“ și „*Convorbiri pedagogice*“.

La aceste reviste a lucrat cu un neîntrecut zel și cu adevărată pricepere, contribuind la ridicarea nivelului dascălesc.

În 1898 a redactat eleganta foaie enciclopedică literară „*Revista Ilustrată*“, ear' din 1904 încoace a redactat „*Gazeta de Duminecă*“ din Șimleu.

Din scrierile sale au apărut: „*Trandafiri și vioarele*“, „*Chinituri*“, „*Storostele*“, „*Leonat cel tinăr*“, „*Inimioara*“, „*Opșaguri*“, „*Buchetul*“, „*Prietenul sateanului român*“, „*Țiganiul*“, „*Povești ardelenesti*“, 5 vol., „*Novel*“, „*Pomăritul practic*“, „*Cartea poporului*“, „*Povești din popor*“, „*Pintea viteazul*“, „*Novel* și schițe“ (2 broș.), „*Pilde și sfaturi*“, „*Povești din viața țaranilor români*“, „*Zidirea lumii*“, „*Dela moară*“ (povești 3 broș.), „*Pomăritul sau cultivarea arborilor roditori*“.

A mai publicat o mulțime de articoli moralizatori și instructivi — apoi, novel, schițe, colinde, povești, poezii etc.

A tradus mai multe novel și schițe, ce le-a publicat prin deosebite reviste și ziare.

Activitatea lui e istorică. A murit cu peana în mână, lucrând pentru luminarea poporului său, și a murit sărac și lipsit, ca toți oamenii ce se ocupă cu literatura.

Nemiloasa coasă a morții la ajuns în comuna sa natală, Luni în 8 Aprilie la 7 ore sara. Il deplânge soția nemângătată, o fetiță iubitoare și trei moșnegi rămași fără sprijin și ajutoriu, o mamă gârbovită sub greutatea anilor și socrii bătrâni ca vremea și albi ca zăpada...

Înmormântarea i-s'a făcut cu o pompă vrednică și înălțătoare în 6 Aprilie, începând la 11 ore a. m. și ducând până la 4 ore d. m.

Serviciul funebrel s'a ținut în biserica locală, pontificând vrednicul protopop din Cusdrioara *Ioan Goron*, asistat de preoții: *Ioan Sonea*, *Reteag*, *Gregore Dragoș*, *Sanmărgita*, *Constantin Juga*, *Negrilești*, *Stefan Bujița*, *Mihăești*, *Gregore Ciuntereiu*, *Ambrișiu*.

Răspunsurile le-a dat corul improvisat de învățători: *Ioan Bacoci*, (Deș), *Ioan Drăgan*, (Cusdrioara), *Ioan Cărcu*, (Beclean), *Nicolae Pop*, (Reteag), *Ioan Spătărean*, (Lelești), *Teodor Tâmaș*, (Ocna Deșului), *Teodor Coroian*, (Giurgești), *Teodor A. Bogdan*, (Bistrița) și *Teodor Brehariu*, preot în Lelești.

Predică ocazională a ținut harnicul preot local *Ioan Sonea*; ear panegiricul, meritatul protopop *Goron*. După aceia Sp. dl Dr. *Gavril Tripon* adv. în Bistrița, cunoscutul orator de o înaltă valoare, a vorbit în numele poporului românesc, al literaturii, culturii și folcloristicii române, al căror sincer și neîntrecut muncitor a fost.

Nu voiu schița conținutul acelei vorbiri ce a stors lacrimi chiar și din ochii străinilor, rezervându-mi dreptul a vi-o trimete.

După sfârșirea serviciului funebrel, s'a pornit cortegiul în frunte cu 4 prapori și cu pruncii școlari. Sosind în cimiter, înainte de a fi scorbit între „cei mulți“, subscrisul i-a adus ultimul tribut, ținând un scurt cuvânt de „adio“, în numele tuturor învățătorilor români din țară, cărora nu le-a fost numai un bun coleg ci și un vrednic instructor.

Cântând duioasa cântare funebrelă „*Cu lacrimi și flori*“ — a fost așezat pentru vecie... Din presă au fost reprezentate: „*Foaia școlastică*“ (Blaș); *Tribuna* (Arad), *Gazeta Transilvaniei* (Brașov), *Gazeta de Duminecă* (Șimleu), *Unirea* (Blaș); *Foaia poporului* (Sibiu); *Poporul Român* (Budapesta) *Familia Oradea-mare*.

Cununi au depus vrednică inteligență din Bistrița și Deș.

Peste tot întreagă inteligența română din Bistrița s'a purtat admirabil, față de memoria și familia regretatului *Ioan Pop Reteganul* luând cu generositate inițiativa de a valorifica lăsamintul literar al reposatului.

Inteligența română din Bistrița a fost reprezentată prin d-nii: Dr. G. Tripon, Emil A. Chiffa și Teodor A. Bogdan.

Cea din Deș prin d-nii: Dr. *Ioan Cherecheș*, Dr. *Liviu Micșa*, *Ioan Anca* și *Ioan Bacociu*.

Jurul a fost reprezentat foarte bine, ear din Reteag au luat parte întreg poporul precum și inteligența, fără deosebire de confesiune și naționalitate.

Deși cazul de moarte nu s'a făcut cunoscut destul de timpuriu, totuși „*Asociațiunea*“, după informația primită, a cercat pe cale telegrafică, pe dl *Gregore Pușcariu* protopop în Beclean, pentru a o reprezenta la înmormântare.

Afară de aceasta, Magn. Sa Dl președintele *Alexandru Bene*, ca președinte al Reuniunii învățătorilor din jurul Gherlei și ca director preparandial; dl *Clement Grivase* director în Năsăud, ca secretar al Reuniunii învățătorilor „*Mariana*“, familia ilustrului academician *Porșin* din Rodna veche, protopopul *Gerasim Domșa*, *Ioan P. Lazar* șef comptabil și editorul „*Gazeta de Duminecă*“ din Șimleu și alți foarte mulți au trimis telegrame și scrisori de condolențe din acest trist incident.

Dormi în pace model de sirguintă, abnegațiune și activitate!!
Teodor A. Bogdan

O secțiune a „Ligei“ la Paris.

La Paris s'a înființat o secțiune a Ligei pentru unitatea culturală a tuturor Românilor, care numără deja peste 40 membrii.

Intr'una din ședințele trecute s'a ales comitetul compus astfel: *Radu D. Brătianu*, președinte; *Emil Protopopescu* și *St. Rădulescu*, vicepreședinți; *M. Ștefănescu*, *cassar*; *Dimeiu* și *Simionescu Rîmnicianu*, membrii și *A. Popovici Tașcă*, secretar.

Iată și programul ce și-a făcut acest comitet pentru a putea servi sfânta cauză a românizmului.

1. Să se formeze un comitet de propagandă și patronaj, din care să facă parte publiciști profesorii, oamenii de știință, etc.

2. Să se caute, ca prin ziare reviste și conferințe să se facă cunoscută chestia națională.

3. Cu fondurile adunate se vor încuraja și subvenționa fondarea de biblioteci în toate ținuturile locuite de Români.

4. Fondarea unui premiu pentru cea mai bună și documentată lucrare în chestiunea naționalității din Ungaria.

5. Intrarea în relațiune cu toate secțiunile ligei din străinătate și cu filo-români de mare încredere.

6. Corespondenții în toate ținuturile locuite de Români, pentru a urmări și a da la iveală toate fazele luptei de exterminare cu care îl nemăresc Ungurii.

7. Conferințe și sfaturi ținute de membrii Ligei cât mai des.

8. Publicarea unui rezumat al chestiunilor naționale pentru propagandă.

Invinsul.

Sub titlul acesta ziarul italian „*Tribuna*“ a publicat zilele trecute un articol, care cuprinde unele note foarte caracteristice asupra fostului generalisim al armatelor rusești din Mandciuria, *Kuropatkin*. Reproducem aci mai jos câteva păreri din acel articol, cari fac aproape o imagine nouă a omului, care a ocupat atâta timp atenția lumii întregi.

Kuropatkin până la *Mukden*, era de sigur generalul cel mai stimat și mai respectat din Rusia. Moștenitor al gloriei lui *Skobelieff* el era considerat ca cel mai indicat spre a duce la bun sfârșit războiul contra Japoniei. Și nu se poate spune, ca de atâția alții, că el a ajuns aci numai printr'o simplă lovitură de noroc; *Kuropatkin* e, într'un oare-care sens, fiul propriilor lui opere: *Skobelieff* îl stima foarte mult și mai mult decât odată *Kuropatkin* s'a arătat demn de încrederea șefului său.

Kuropatkin a fost mult timp ministru de războiu și în această calitate a făcut, într'adevăr, mari servicii patriei, de oare-ce lui i-se datorește o bună parte a reorganizării armatei rusești. Prudent, rece, prevăzător, muncitor neobosit, *Kuropatkin* avea toate calitățile unui neasemuit șef de stat-major. *Skobelieff*, adinc cunoscător al oamenilor, l'ar fi sfătuit de multe ori: „Ești un foarte bun șef de stat-major, nu te urca nici-odată la locul de frunte“. Și din pricina aceasta unirea celor doi oameni a fost atât de rodnică: firea înflăcărată a șefului era complectată de prudența și de prevederea subșefului.

Numit în înalta demnitate de comandant suprem al armatei din Mandciuria, în contra

CANCELARIA ARCHITECTULUI ROMÂN

IOAN NIGA.

Arad, strada *Atzél Péter* Nr. 1.
(Lângă Crucea-Albă).

Pregătește planuri și specificări de spese pentru edificii publice și private, primește lucrări în sfera arhitecturii mai înalte, cenzurări, colaudări. Ca specialist în ritul nostru oriental edifică și restaurează biserică în mod artistic, din care cauză o recomandăm îndeosebi d-lor parochi. Trimite planuri, schițe, specificări și servește în lucrări arhitectonice cu deslușiri gratuit.

unelor unui partid foarte puternic la Curtea el a avut să lupte mai mult în contra dușmanilor interni, decât în contra celor de afară. Când Linevici i-a predat comanda, se vede că i-ar fi spus: „Mă supun ordinelor Imperatorului și mă pun la dispoziția d-tale; adu-ți în minte însă, că va sosi și ora mea“. Mai târziu s-a vădit că Liao-Yang, am urmărit cu toții episoadele luptei omerice dintre Kuropatkin și Aleckandru, luptă făcută din rapoarte secrete, din încredințe, din răzburări, în care singura învingătoare era Rusia, ale căreia interese erau sacrificate amoralității propriu a două înși și a două partide.

Și a venit în curind complectă victorie în contra lui Alexieff și numirea lui Kuropatkin în comandamentul exclusiv al forțelor rusești.

Dușmanii lui însă, goștii din Mandciuria, s-au fortificat la Petersburg. Și în timpul acestor lăzări dușmani înaintau, și după Liao-Yang a venit Șho, și după Șho Sandepu și în sfârșit războiul încunună seria. Kuropatkin devenea în ce în ce mai nehotărât; simțea, că-i scapă carutul moral asupra trupelor, că prestigiul era zdruncinat. Și aceasta întuneca în mintea lui și viziunea tehnică; ordinele îi erau din ce în ce mai des contradicțorii, și statul major, necredincios executor al unor ordine prea dese și așezate prin a-și pierde contactul cu parte din armată și armata rusă devenea o mașină, pe care comandantul nu o mai putea conduce.

De sigur, că nu aceasta a fost cauza înfrângerii; au fost altele mai adânci și mai grave; dar un general isteț ar fi putut trece peste ele; și lipsit de geniu, și priceperă nu l-a putut înlocui.

„Kuropatkin general se luptă cu Kuropatkin ministru“; așa spuneau mulți în Mandciuria. El a cules ca general aceea ce sămănase ca ministru de războiu: sarcini superioare date unor oameni incapabili și corupți, magazii mizerabile pe jumătate goale, și mai cu seamă, ofițeri inculți și soldați rău instruiți; într'un cuvânt o organizație militară cu aceleași defecte care au fost cauza înfrângerii rusești la Sebastopol, acum o jumătate de veac.

Acum el a căzut.

Kuropatkin are însă o scuză; el nu și plătește numai greșelile lui proprii, ci pe ale tuturor, greșeli isvorite din poziția istorică specială în care se află Rusia.

Vechiul corp politic se sfășie: asistăm zi cu zi la opera distrugătoare a vechiului edificiu; zi cu zi cade câte o piatră sub daltă inexorabilă a timpului și a evoluției sociale.

Organizăm militar, ca și cel civil, îndură acțiunea distrugătoare a acestei noi forțe sociale și, în acest moment, e absolut incapabil de o acțiune uniformă, hotărâtă, energică spre a asigura victoria.

Kuropatkin a fost victima acestei noi stări de lucruri; cei-ce-i vor urma nu vor putea fi mai norocoși decât dînsul. Invinsul mai poate avea mângâierea, că un viitor nu tocmai depărtat îi va putea judeca cu mai puțină asprime și că greșelile și meritele îi vor putea fi judecate mai fără patimă.

Avizăm pe on. abonenți, că cei-ce n-au renouit încă abonamentul vor mai primi numai un număr și apoi li-se va sista foaia.

Deodată amintim că ulterior nu mai putem servi cu numeră, pentru că foaia apare numai în atâtea exemplare, câți abonenți are.

NOUTĂȚI.

ARAD, 14 Aprilie 1905.

— **Congregația comitatului**, precum am mai anunțat, se va ține în 27 l. crt.

Sunt mai multe cauze însemnate la ordinea zilei. Într'altel un rescript al orașului Arad, ca comitetul să contribuie la ridicarea unui palat cultural maghiar, în

Arad; o cerere pentru contribuirea la ridicarea unei statui lui Kossuth, în Erdöhegy; și un memorandum în afacerea universității a treia, prezentat de reuniunea ungarască «Délmagyarországi Közművelődési Egyesület».

Nefiind încă guvern, felicitări de guvern nu sunt la ordinea zilei.

Dar atât obiectele de sus, cât și alte răfueți, cer ca membrii Români să nu lipsească dela congregație — *nici unul!*

— **Mai multe femei.** După socotelile din Februarie Berlinul avea 2.009.797 locuitori; în Martie a scăzut numărul locuitorilor cu 379 suflete, deci a avut 2.009.418. Dar nu de asta e vorba. Capitala germană are, ce e drept, peste două milioane de suflete; pentru aceea n'are un milion de bărbați. Acum femeii sunt cu 90.000 mai multe, decât bărbații.

— **Principesă sinucigase.** În Petersburg zi de zi se întâmplă lucruri de mare interes. Acum de pildă o depeșă ne spune, că prințesa Tenisev și-a sfîșit viața din pricină politică. — O altă femeie de rang înalt s'a aruncat înaintea roatelor trenului. Pricina sinuciderilor e ținută în taină.

— **Impăratul Wilhelm în Corfu.** Se telegrafează din Corfu: El a făcut împăratul Wilhelm plimbare cu trăsura. Miliția a făcut cordon. Sără împăratul a luat parte la banchetul dat de rege.

— **Dela camera advocațională.** Camera advocațională aradană dă de știre, că dl Dr. Sever Barbură e luat în conspectul advocaților cu locuința în Pecica.

— **Iredenta valahă.** Iar e în primejdie patria. Așa o scăpase ieri „Budapesti Hirlap“ împotriva unui crâncen dușman — un biet articolăș din „Tribuna“ și iată iar se ivesc alții dușmani la hotar. „A. și V.“ din loc, scrie în numărul de azi că agenții propagandei valahe Atanasie Nicolae, Cordogea, George Tege, Tanasie Zahalesc, și Ion Dimitrie, sub pretextul, că cumpără lemne de nuc, de câteva luni de zile cutrieră satele, agitând pentru marea idee română. „Adevăratul lor scop — zice „A. și V.“ — este agitarea Românilor, cea-ce a fost de cu vreme descoperit din partea gendarmeriei și autorităților“.

O, o!

— **Primirea de elevi în școala c. r. de cadeți.** Pe anul prim a școlii c. r. de cadeți (infanterie) din Sibiu, se primesc cu începerea anului școlar 1905/6 (mijlocul lui Septembrie) aproximativ 30—40 tineri fizicește apți, cari cu 1 Septembrie a. c. an implinit etatea de 14 ani, dar n'au trecut peste etatea de 17 ani, simțesc în dînsii aplicare pentru chemarea militară, și au absolvat cu succes cel puțin îndestulitor patru clase civile sau patru clase dela o școală medie. Condițiunile de primire, și despre ajustarea rugării se pot căpăta pe lângă trimiterea anticipativă alor 45 fil., la școala de cadeți.

Recursele pentru primire sunt a se înainta la comanda școlii, abia după primirea testimoniului dela finea anului școlastic curent, dar cel mult până în 12 Iulie st. n. Dacă recurentul are să mai facă vreun examen de repetiție, atunci trebuie să trimită un atestat interimal.

Cererile necomplet ajustate, care se înaintează tocmai la terminul ultim, adevă 12 Iulie st. n., nu mai pot fi luate în considerare.

E de observat, că cereri cari intenționează obținerea unui loc de tot gratuit — fondat din partea statului — sunt a se înainta necondiționat la ministrul maghiar pentru apărarea țării, până la terminul ho-

tărît publicat în foaia oficioasă «Budapesti Közlöny» — adevă cel mult până în 15 Iunie st. n.

— **Ce fac Jidovii?** Din Chereluș ni-se scrie că jidovul Friedmann, care a umblat și el odată cu fluieruța, acum e obraznic și îngâmfat. A dat pământul pe arândă oamenilor, dar numai până-tunc până ce l'au curățit de sălcii și de smidă, iar acum l-a luat și bieții oameni n'au pământ, unde să lucre. Așa face jidovul, când se încălzește.

— **nenorocire în Kőrmöcbánya.** O depeșă nu de mult sosită ne vestește mare nenorocire. În fabrica de bani din Kőrmöcbánya, în topitorie într'atâta se adunaseră gazurile în urloii, că a încetat d'a mai merge mașina. A fost chemat urloierul; s'a vîrit, să vadă, ce e; dar a fost inecat de gazuri. Tot așa a pățit calfa și încă doi muncitori, cari s'au băgat după ei în lăuntru.

— **O carte interesantă.** Dl învățator Petru Vancu ne-a trimis cartea: *Monografia comunei Măderat*. Până acum podgoriile-i darnice povestiseră din belșug lumii despre această comună. Cartea dlui Vancu face acum mai mult: ea delușește celitorului firea, o parte din viața, felul de trai al Românilor din Măderat. E o carte cu chipuri.

Dl Vancu destăinușește tot ce știe despre fruntașă comună. Și dlui știe multe. — Ar fi de dorit, ca fie-ce învățator să ia pildă și să ne presinte în forma graiului scris acel petec din neamul românesc, spre fericirea căruia muncește, ca atunci, când vremea ne va trimite pe cel, ce despre întreg neamul e chemat să scrie, să găsească gras ogorul. Vom reveni în merit.

— **Moartea episcopului croat din Djacovar.** George Iosif Strossmayer, episcopul Djacovarului și Sirmiului a încetat Sâmbăta trecut din viață.

El a fost acela, care a pus temelie culturii croate de azi. Le-a făcut școli, universitate, academie etc. Scopul și idealul lui de frunte a fost, ca Croații să-și capete cât mai multe drepturi, în ceea-ce privește o viață politică neatîrnată. Drept aceea a avut rol hotărîtor nu odată în desfășurarea evenimentelor mai nouă ale patriei. Viața lui — avînd în vedere, că a fost prelat al bisericii romano-catolice — a fost și rămâne o pildă pentru prelații neamurilor, ce trăiesc în împrejurări asemuitoare.

Rodnica-i viață a fost lungă: 90 de ani a trăit; s'a născut la începutul unui foarte sbuziat veac (XIX) și și-a închis ochii, după ce a putut aproape un veac să vadă un așa lung popas din viața popoarelor.

— **Alegerea de preot (capelan) în Chitighaz.** Ni-se scrie: Duminică în 9 Aprilie n. s'a săvîrșit alegerea de capelan în Chitighaz. Alegerea a condus-o dl preot Dimitrie Muscan din însărcinarea dlui protopop Trailescu. Totul a fost în ordine: cu unanimitate s'a ales dl Ioan Iosif Ardelean. Prin aceasta s'a dat satisfacție familiei Ardelean, din care alesul e în cursul vremii al șaptelea preot în comună. Dorim, ca să fie demn următor al vrednicului său părinte!

— **Starea țării.** Întâmplările din timpul din urmă așa de tare l-au impresionat pe țar, că familia lui e îngrijată de viața-i. Cel mai bun medic de nervi, Vekovski a fost chemat la palat să vindece pe țar.

— **Boala Sultanului.** Se anunță din Constantinopol: Sultanul s'a bolnăvit rău; e foarte nervos. În săptămâna trecută într'o zi a amețit de trei ori.

— **Lăsămîntul marelui duce Sergius.** După telegrame venite din Londra marele duce Sergius a lăsat o avere de patru-sute-treizeci de milioane ruble. Avereă aceasta o fac îndeosebi moșiile. Vădava a căpătat din lăsămînt cincizeci de milioane.

— **Unde-i vinovatul.** Într'o comună din comitatul Torontal necinstise un jandarm pe fata unui țaran de acolo. Fratele ei aflînd de lucrul acesta și-a pus de gând să omoare pe jandarm și pe sora-sa și întreaga familie. Dar i-au prins de veste și l-au împedecat. L'au aruncat în temniță și când a protestat a venit după el și tatăl său și sora-sa. Ear vinovatul e liber și tot el e de cătră pădure.

DOMNII

se pot îmbrăca favorabil numai așa dacă își procură hainele necesare *exclusiv dela magazinul de stofe pentru domni*, unde se poate economiza 35%.

1. — *Magazinul nostru de fabricații engleze din patrie și de Brünn.*

MAGAZINUL ESCLUSIV de POSTAV de FABRICĂ A LUI

LEICHNER și FLEISCHER.

ARAD, piața Libertății 17. Cinci biserici. (PÉCS) Király u.

SPECIALITĂȚI de STOFE ENGLEZE COLORATE PENTRU VESTE.

— Alegere de notar comunal în Totvărădia. Eri s'a împlinit prin alegerea postului de notar comunal în Totvărădia. Reprezentanții celor 5 comune, care aparțin la notariat au ales pe Vasile Tomuța substitutul notar de pân'aci. Alegerea a fost agitată, căci Tomuța deși Român, n'a avut purtare tocmai bună în vremea substituirii sale.

S'a dat protest.

— Desvoltarea puterii musculare. Dl Dr. Petru Opre, proprietarul băii „Katalin” din Arad, a descoperit un sistem de cură (vindecare) care, nu e eschis, să fie spre mare folos, miilor de oameni, care și-au pierdut sănătatea. Sistemul d-lui Opre este, d-a întâri corpul cu musculatură (vinjoșie), căci singur aceasta-l poate pune în stare d-a se lupta cu feluritele boale. Musculatura aceasta, am putea-o numi meșteșugită, se câștigă prin întrebuintarea curei sale. Sâmbăta trecută dl dr. Opre, a ținut și o conferință înaintea unui public distinct, din Arad în sala mică dela casa orașului, unde a arătat cu dovezi, minunile ce a făcut prin cura sa. La zece și sute de inși le-a redat sănătatea. Așa de es. Un funcționar din Arad F. F. de ani de zile a fost bolnav de șira spinării. A umbia pe cale oabli, nici proptindu-se în două bîte nu știa. A probat cu toți doctorii și profesorul universitar din Budapesta, vizitându-l a spus o: la acesta numai sapu și lopata-l mai poate ajuta. L-a luat dl Dr. Opre în cură și acum toată noaptea poate juca. — George Popovici, jurist român, după constatarea doctorilor, a fost în gradul cel mai mare tuberculos (boală de pept). Pe acesta, slăbit până la os, Dl Opre l-a făcut sănătos ca măruț. — Dr P. I. avocat în Arad, în 10 zile a scăpat de reumă, cu care înzădar a colindat toate scâlzile.

Dar o mulțime de cazuri de acestea a arătat Dl Dr. Opre, pe care din lipsa spațiului, nu le putem publica. Cel-ce sunt însă suferinzi, adreseze numai la dl Dr. Petru Opre în Arad, credem că ne vor fi mulțumitori, că i-am scăpat de boale și suferințe.

— Au înșelat poporul. Ni-se scrie din Sacoșul-unguresc, că acolo au fost suspendați notarul Stekk Eduard, judele comunal și cassarul pentru-că la împărțirea de cartofi și trifoi ce s'a adus pentru comună, au înșelat pe oameni, la cântar, atârând o greutate de 10 chile, pe partea unde au fost puși cartofii ori trifoiul. O sută oameni au fost păgubiți.

Frumoase treburi!

— Puști-mașini în armata noastră. În fiecare corp de armată se va alcațui, după-cum se spune din Viena, câte o companie cu puști-mașini. Fiecare companie de asta va consta din șase puști.

— Vindecare. Într'un oraș s'a întâmplat, ce vă voi spune mai la valc. Un țăran cu șuba merge la doftorul de vite (veterinar) și i-se plânge, că calul îi e bolnav, are durere de gât. Doftorul i-a scris o rețetă și i-a mai spus:

— Veți căpăta în spițarie prafuri; le puți în o țavă de tinichea, care apoi i-o bagți calului în gură și suflă pe ea, ca praful să ajungă în gâtul calului. Ai priceput?

— Da.

După câte-va zile vine țăranul din nou la doftor; acum însă el era cu gâtul legat. Il întrebă medicul:

— Dar, ce ai?

— Mă doare gâtul.

— Ți-s'a vindecat calul?

— Da; dar m'am bolnăvit eu.

— Cum?

— Am pus țava în gura calului; dar el a suflat mai iute, decât mine și eu am înghițit tot praful.

— Necrolog. Primitim urmatoarele: Anunțăm cu adâncă durere că scumpa noastră feliță Sidi azi-noapte după lungi și grele suferințe a adormit în d-nul în etate de 5 $\frac{1}{2}$ ani. Inmormântarea va fi la 13 Aprilie d. a. la 1 $\frac{1}{4}$ ore. Dormi în pace, ânger dulce! Oraștie, la 12 Aprilie st. n. 1905. Jalinici părinți: Dr. Aurel de Muntean și soția n. Hedvig Müller.

— Câne turbat în Boroșineu. Mare spaimă a făcut Mercuri un câne turbat în Boroșineu. A mușcat pe fata de 24 ani a lui Moș și adică nu numai, că a mușcat-o, dar i-a și rupt o bucată de carne din mușchii piciorului. Fata a fost trimisă imediat în institutul Pasteur din Budapesta, ear cânele a fost omorât de mulțimea îniuriată cu țurci, sepe etc.

— Mare nenorocire în o mină (baia). O telegramă din Mons spune, că în groapa minei Noirhain de lângă Mons au explodat gazurile de mină; au perit șapte băieși.

— Li-s'a urit de viață. Era rău de tot, când bietul român, năcăjit până la extrem, încovoiat de nevoi, lua calea codrului. Temperamentul lui, om oțelit în năcazuri, nu a fost nici când așa, ca să se dea îndărăpt dela suportarea năcazurilor, căci năcazuri a înfruntat el cu duimul, de când e pe lume.

Să fie oare acum vremuri mai grele?

Doi Români săraci adevăți au cercat să-și înghiță Mercuri în apele Murășului amarurile unei vieți: unul lângă magazinul de lemne Walder, altul lângă podul negru. Au fost oprii însă de oameni, care sunt de părerea, că nu-i ertat să fi laș, când e vorba de întimpinarea chiar a celor mai grele năcazuri.

La poliție au spus amândoi, că li-s'a urit de viață.

— Dragostea soacrei. Se anunță din Makó: Femeia lui Suhajda lănos din Ormezó acum câțiva ani își măritase fata după un anumit Gidró Ferencz nu d'aceea doar, fiindcă feti i-ar fi plăcut de cel din urmă, ci fiindcă mama îi plăcea tare de el. Faia la început nici n'a vrut să meargă după el; în sfîrsit a trebuit să-l ia de bărbat.

Dar ginerele nu-i plăcea de loc, că soacra-sa e îndrăgostită în el. Cu ori-ce prilej îi arăta disprețul cuvenit.

Ce face deci soacra? Aștă pe fiică-sa, contra bărbatu său, o lasă să-și ție drăguț, iar mai zilele trecute Gidró s'a făcut nevăzut. A fost aflat schingiuit, omorât în șanț. Mama, fata și drăguțul îl omoriseră.

— Mama salvată. Asta-i loznica acelei scri-sori, ce o trimite un fiu, recunoscător inventetului crucei duple electrice R. B. nr. 86967, dlui Albert Müller din Budapesta str. Vedász nr. 42. Epistola e de conținutul următor: Stimată dle Müller! Nu-mi pot ascunde sentimentele de sinceră recunoștință, — pentru-că, dacă există în lume ceva, ce are efect vindecător, este de sigur inventațiunea d-tale. Mama a suferit 15 ani de stomac și avea dureri reumatice atât de mari, încât ne-am pierdut toată speranța, ca mama să rămâie în viață. Era ca o ruină, — nici un membru al corpului nu și-i putea mișca, încât tratam cu ea ca și cu copiii. Atunci m'am refugiat la inventia d-tale, crucea duplă-electrică R. B. Nr. 86967 și spre marea bucurie, mama după-ce a purtat crucea 4 săptămâni a părăsit patul și azi har Demnului! se simte de tot bine și sănătoasă. Deci nu pot recomanda în deajuns inventia d-tale tuturor, care pătinesc de asemenea morburii, ca să și-o procure dela d-ta. Primește din nou cele mai sincere mulțumite, să te binecuvinte cerul și să te recompenseze pentru inventia d-tale. Cu deosebire stimă: George Part din Barațca.

Justiție.

§. Pentru un cruceț. Mihael Savu, o slugă de 17 ani a furat dela stăpânul său Petru Crișic, din puilul mesei 60 fil. din care însă n'a cheltuit numai 2 fil, căci stăpânul l'a prins și a luat banii dela dînsul. Tribunalul regesc din Arad l'a judecat la 3 zile temnița pentru furt.

§. Hoști osândiți. Simion Dumitru și Todor Barbu din Hâșiaș, au atacat și despoiat în hotarul comunei pe Petru Iliu, locuitor tot d'acolo. Întăiu l'au bătut crunt, pe urmă au luat tot ce a avut la dînsul. Eri ajudecat tribunalul din Timișoara asupra lor osândind pe Simion Dumitru la 2 ani și 1/2 pe Todor Barbu la 1 an temnița grea.

Felurimi.

Americani. Să sfătuiam odată doi americani întrecându-se să mintă, care mai de care. Primul zise: Am auzit în Chicago pe un om care a cântat la clavir cântări de tot grele cu degetele dela picioare, ear variațiile imnului național englez le-a cântat numai cu bătăturile, ce le avea la picioare.

Al II american îi răspunse: Asta-i nimic. Eu am auzit anul trecut la un concert în Berlin pe un chornist din orchestră, care a imitat așa de perfect semnul, ce sedă la vânătoarea de cerbi, când moare cerbul, încât un câne, care din întâmplare era la ușă s'a repezit la moment

în mijlocul publicului și era să sfășie îndată un bancher cu numele Cerbu. Al III-lea american (un trimbiș mare). Nici asta nu e ceva scolar. Eu am suflat într'o eamnă grea în trimbișă și netul a înghețat în ger așa că nu s'a auzit nimic iar după ce s'a mai înmoiat vremea, s'au bătut ghiețat și sunetele și au isbucnit cu o putere ne mai pomenit, ear eu îmi pipam cigareta mă desfătam la auzul lor.

Năcazul nevetei. La căpitanul poliției Pesta s'a înfășoșat zilele trecute o femeie în Avea vestminte negre și-și ștergea adesea ochii.

— Ce năcaz te aduce? Doar' ți-a murit bărbatul?

— Dară murit, dle! 'Mi-e năcaz, că a înve Ascultătorii se inspăimântaseră, dar' er și curioși la extrem. Femeia a început apoi istorisească cazul.

Bărbatul mi s'a dus la lucru pe Dună. Nu am mai primit dela el nici o epistolă de banî Ortaoii, cu care plecase s'ap reintors și vesteau, că bărbatul meu s'a înecat în Dună. L-am căutat dar' nu l'am aflat

— Și apoi?

— Eri a venit acasă — și femeia începu a plânge.

— Apoi doară asta nu-i năcaz?

— Ba da, — căci lucrul prim' i a fost, a bătut și a atungat dela casă pe Pista.

— Cine e Pista ăla.

— Celalalt bărbat al meu. Știi, mă? D-voastă, că doar trebuie să fie cine-va, care câștige ce-i de lipsă la casă...

— Și ce vrei dela noi?...

— Am venit să mă tângu și să întreb oare nu s'ar putea porunci de aici bărbatul meu, că dacă chiar până acuma a fost considerat ca mort, mort să rămână și mai departe. Ce mai inebunește oamenii!...

Stat economic.

PIVNITA.

Cum trebuie zidită o pivniță.

O pivniță bună contribuie în mod nelăpădit, ca vinul să fie bun; vinul se dezvoltă în pivniță.

Nu se pot da reguli generale pentru zidirea pivnițelor și aceasta pentru motivul, că diferite vinuri au nevoie de diferite pivniți. Pentru aceasta e bine să consultăm la totdeauna un bun și experimentat arhitect, să-i spunem pentru ce ne trebuie pivnița și să ne lăsam în mâinile lui. Totuși se pot da unele reguli generale ce pot fi observate în genere.

Cine vrea să aibă o pivniță bună trebuie să îngrijească în primul rând, ca aceasta să nu poată pe jos cu cărămizi, pietre sau și mai bine să fie cimentată, pentru ca astfel să fie mai uscată. Todeauna să fie înclinată dela pereți spre mijloc; aci să fie o mică pantă până la o margine a pivniței, astfel ca să putem spăla cu apă întreaga podea și apoi să o lăsam să se scurgă.

De asemenea putem, ca precauțiune, să facem o adâncitură, ca atunci când vre-un butoi se scurge, să adunăm vinul. Pivnița trebuie zidită todeauna foarte curată pe jos.

Ferestrele pivniței să fie îndepărtate una de alta de 5-6 metri, și să fie închise cu geamuri alunecătoare.

Umezeala. Pivnița nu trebuie să fie amedă, dar aceasta nu înseamnă, că aerul să fie absolut uscat, căci în acest caz avem de constatat pierderi prin evaporarea vinului. Aerul fiind sătura de umiditate, se reduce la un minimum evaporarea vinurilor.

Aerul pivniței poate fi prea uscat din două pricină: 1) sau fiindcă am zidit pivnița într'un loc prea din cale-afară de uscat, 2) sau că erent în pivniță și că în special în vreme de vară, aerul cald, ce pătrunde înăuntru se încărcă re pede de vaporii de apă și ese apoi afară, pentru a lăsa să între înăuntru din nou aer uscat; în amândouă cazurile observăm pierdere la vin.

În acest caz nu trebuie să pierdem vreme de a lua măsuri pentru-ca ventilația și regularea temperaturii să se facă cum trebuie, punând la geamuri anumite aparate. Și aci pentru a proceda cum trebuie, e nevoie să consultăm din nou arhitectul.

Când e ger prea mare, sau căldură prea mare, vom ține ferestrele închise.

Principalul lucru la o pivniță e să păstrăm, pe cât posibil o temperatură uniformă. Cea mai bună ocrotire pentru o pivniță e casa, ce se zidește deasupra.

În străinătate marii industriași de vinuri zidesc și pivniți izolate. Dar în acest caz le acoperă cu obiecte rele conducătoare de căldură: cerușii de lemn sau de cărbuni de piatră și fol de viță de vie: e mai puțin recomandat să înțebuițim pae. Se recomandă și plantarea de arbori, cari să arunce umbră.

Pentru pivnițele izolate se mai fac și ziduri duble.

Regularea temperaturii. — După-cum am mai spus regularea temperaturii e de mare însemnătate pentru o pivniță. De obicei într'o pivniță domnește căldura mijlocie a locului, unde e zidită. Și trece adâncimea unei pivniți peste zece metri; dar cu cât e mai adâncă cu atât va fi vara mai răcoroasă. În țările nordice temperatura mijlocie a anului e atât de mică, încât foarte rar e ceroc ea să ne gândim la o răcorire a încăperilor pivniței.

În țările sudice, cum de pildă în Italia de sud, Sicilia, Grecia, și așa mai departe, temperatura mijlocie a anului e atât de ridicată, încât pivnițele trebuiesc privite totdeauna ca prea călduroase.

Cu cât e mai adâncă o pivniță, cu atât e mai puțin simțitoare la schimbările de temperatură dela suprafață; dar ar trebui să săpăm o pivniță de 30 de metri adâncime, pentruca să o ferim de orice-ce înțurire a temperaturii dela suprafața pământului și să avem mereu aceeași căldură într'însa.

Dar acest lucru n'ar fi recomandat nici pentru prepararea vinurilor; cari au nevoie într'u câta de oarecari oscilații de temperatură.

În țările sudice e bine, ca pivnița să fie cât mai adâncă și săpă. În țările mai nordice aceasta e o nevoie. (Putem privi ca bună o pivniță, a cărei temperatură oscilează în cursul anului între 10° C. (8° R.) și 15° C. (12° R.).

Pivnițe prea umede. — Într'o pivniță prea umedă crește foarte bine mușcaia.

Mucegaiul din pivniță poate deveni foarte periculos vinului, căci acesta provoacă multe boli neplăcute.

Într'o pivniță, în care e mult mușcaiu, plutesc în afară de sporii (semința) mușcaia și foarte numeroși alți germenii, așa că pătrund în vin prin vrane, chiar când umplem butoiul, și-l expun la îmbălnăvire.

ECONOMIE.

Arad, 14 Aprilie.

Greutățile politice comerciale din pricina crizei ungurești.

O persoană competentă arată, că toată lumea s'a mirat, când s'a svonit, că s'a făcut împicare între coroană și opoziția biruitoare pe baza aminării cheltuelilor militare, dar despre înțelegerea economică și despre uniunea vamală nu se pomenește nimic. De oare-ce înțelegerea se făcuse prin mijlocirea lui Szogyeny s'a crezut ca lucru dela sine înțeles, că tratatul de comerț cu Germania și uniunea vamală vor rămânea în picioare. Era însă o greutate. Quota poate fi fixată numai pe câtă vreme armata va avea organizația de azi și ar avea a fi regulată în parte an cu an. Altfel cum ar fi cu puțință să se înțebuițeze veniturile din vamă la nevoile armatei?

Acuma lucrurile s'au întors cu totul altfel. Nimeni nu crede, că uniunea vamală e serios amenințată. Dar suntem la începutul lui Aprilie și tratatele de comerț trebuie votate, iar cu țările balcanice trebuie negociate și încheiate. Pe ce trece pământul ne fuge tot mai mult de sub picioare. Așa e o primejdie mare, căci tratatele vor fi cu atât mai rele, cu cât va trebui să le legăm în timp mai scurt.

Expoziție de vinuri în Arad. Reuniunea proprietarilor de vii din podgoria Aradului Duminecă și-a ținut adunarea generală. Unicul obiect al ordinii de zi a fost aranjarea unei **expoziții de vinuri și întreceri de mașini**. S'a fixat zilele expoziției și a întrecerilor de mașini pe 25—29 Mai a. c. Se vor invita toți proprietarii de vii din podgorie, să-și expună vinurile și se vor trimite invitații speciale tuturor producen-

ților și comerșanților de vinuri din Austria. Antistiele comunelor din podgorie au și fost recercate să insinue vinurile, de cari dispun. Comunele **Pâncota, Miniș și Măderat** au insinuat 9340 hître rezervă de vin, ce se va expune. Celelalte comune încă își vor anunța rezervele zilele acestea. Reuniunea lucrează acum la tariful de prețuri al vinurilor.

Împreună cu expoziția va fi și întrecerea de mașini pentru usul viticulturii. Mai multe fabrici vor lua parte la concurs.

Expoziția se va ținea în pavilionul din pădure și tot cu acest prilej își va ținea și Reuniunea regnicolară a producătorilor de vinuri adunarea sa generală ambulanta.

După interesul, ce se manifestă, expoziția va reuși în toată privința.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

— Cota oficială pe ziua de 13 April. —

Incheierea la 12 ore:

Grâu pe April (100 clgr.)	17'56—17'52
Secară pe April	14'40—14'42
Ovăs pe April	13'76—13'78
Cucuruz pe Maiu	14'78—14'80
Grâu pe Octombrie	16'38—16'40
Secară pe Octombrie	13'26—13'28
Grâu pe Maiu	17'46—17'48

Incheierea la 5 ore:

Grâu pe April 1905	17'20—17'22
Secară pe „	14'42—14'44
Ovăs pe „	13'74—13'76
Cucuruz pe Maiu	14'82—14'84
Grâu pe Octombrie	16'24—16'26
Secară pe „	13'26—13'28
Grâu pe Maiu 1905	17'22—17'24
Cucuruz pe Iulie	—

Piața din Arad.

S'au vândut:	(100 klg.)
240—260 măși metriche grâu cor.	16.00—16.40
110—190 „ „ cucuruz „	15.20—15.40
Semnare nominală: secară:	14.20—14.40
„ „ orz:	14.40—14.60
„ „ ovăs:	13.40—13.60

Piața din Aradul-nou.

S'au vândut:	
600—700 măși metriche grâu cor.	16.20—16.40
700—800 „ „ cucuruz	15.00—15.20
Semnare nominală: secară	14.00—14.20
„ „ orz:	14.20—14.40
„ „ ovăs:	13.40—13.60

Bursa de bucate din Timișoara.

Grâu: 79—100 klgr.	Cor.	16'60—16'70
„ 80— „ „	„	16'70—16'75
Secară: 100 „	„	14'00—14'00
Orz: „ „	„	13'90—14'05
Ovăs mercantil 100 klg.	„	13'70—13'75
„ cernut „ „	„	13'50—13'55
Cucuruz vechiu „ „	„	15'80—15'85
„ nou „ „	„	15'50—15'55

Prețul alcoolului în Arad.

Alcool rafinat în mare	cor.	158'—
„ „ mic	„	160'—
„ brut „ mare	„	146'—
„ „ mic	„	158'—

Tirgul de porci din Köbánya.

— 13 April —

De prima calitate ungară: Bătrâni grei părechea în greutate peste 400 chlgr. 129—130 fil.; bătrâni mijlocii, părechea în greutate 300—400 chlgr. — fil.; tineri grei în greutate peste 320 chlgr. 134—132 fil.; Calitate sirbească: grei, părechea peste 260 klg. 135—136 fil.; mijlocii părechea 240—260 chlgr. greutate 133—134 fil. Ușorț până la 240 kgr. 131—132 fil.

Numărul porcilor: la 4 April 1905 a fost 25,530 buc. în 5 April s'a adus 233 bucăți, s'a transportat 193 bucăți a ramas prin urmare pe piață 25,574 buc. Căutarea a fost mai ales la cei grași vie.

CARMEN SYLVA

PE DUNĂRE.

14.

27 APRILIE — 3 MAIU 1904

(Urmare).

Apoi înghenunchiară toate și se rugară pentru mine: allah, il allah! se auzea mai des; impresiunea era festivă, serioasă, demnă. Apoi se auziră trâmbițele, cari vesteau sosirea Regelui. El cercetase în acest timp o școală, o biserică și o moschee, de oare-ce pe malul acesta sunt moschee, pe când pe pământ românesc n'a fost permise nici-odată, din care cauză nici femeile turcești n'au putut să vie nici-odată în România.

Cu toate acestea odată a venit în țară soția ambasadorului Suleiman-Bey, care zăcea de moarte la noi; ea l'a îngrijit, l'a luat cu ea și când a murit, a murit și ea după el, și a lăsat o fată orfană. Istoria aceasta se poate citi în drăgălașa carte a doamnei de Hobe, care fiind la Kerimee Hanoum și-a însemnat amintirile din harem și ne-a dat un tablou mișcător despre amorul și iubirea dinire soții turci.

Curios a fost cum s'au îmbrăcat Turcoaicele: Ele-și legară mai întâiu, ridicându-le, cu panglici de mătase, frumoasele haine, apoi îmbrăcară pe de-asupra o fustă neagră, și apoi un vâl mare, negru, de mătase, care-i prins de talie și apoi micul, desul, negrul vâl de pe față. Se pare, că negrul este moda cea mai nouă și că numai poporul mai poartă vâluri peștrițe. Toate doamnele umblă pe stradă în negru, numai cele cu totul moderne, când sunt în trăsură dau vâlul cel mic peste cap, cu condiție să nu salute pe bărbați și nici un domn să nu le cunoască. Elisaveta m'a întrebat de ce poartă turcoaicele vâluri și de ce n'au voie să se arate decât numai tatălui, fiului și bărbatului lor? l-am spus, că așa este legea lor.

Lângă Turci și Bulgari se află pescarii ruși de trei ori mai mari decât ei, spătoși și țepeni, cu bărbile mari și blonde, cu ochii credincioși, albaștri. Ei poartă cămăși roșii încheiate la o parte, îmbrăcăminte de piele și cizme înalte, în care infundă pantalonii. Dinșii s'au bucurat mult, le-am spus câteva vorbe rusești.

Trecurăm înainte pe lângă mai multe sate, fiind primiți și salutați totdeauna cu același entuziasm, uneori atât de departe, încât abia ne puteam vedea; dar' aceasta nu împiedica manifestările de bucurie, de oare-ce uralele și cântecele străbăteau prin furtună până la noi. Pe domeniul regal Mănăstirea țărani tăiaseră copacii, o pădure întregă de sălcii, ca să poată ajunge la mal și ne priveau de departe!

Acum ne apropiam de Brăila. De-odată sosiră corăbiile una după alta, pavozate, să ne întâmpine; am numărat treizeci și trei. Debarcaram în Brăila cu o flotă întregă.

O mulțime enormă de oameni ne-a salutată cu strigăte și pușcături, cu cântece și chioțe. Aici Românii voiseră să-i dovedească Regelui înțelegerea lor mulțumire pentru grija lui neconținută; când cu inundația cea mare el trimisese din casa sa particulară o sută de mii de franci și a poruncit să se zidească un terasament de un milion. Terasamentul apăra pe viitor orașul de inundație. Era o bucurie, ce nu se poate descrie și care se poate numai simți, pentru că se simte când bucuria este adevărată sau comandată, artificială. Cine nu iubește cu adevărat pe Domnitorul său, acela nu așteaptă ceasuri întregi în vânt și ploaie, în căldură arzătoare și în praf. Și eu ziceam totdeauna: „Este greu să răspunzi la iubirea cea mare a multelor mii de oameni, numai cu o singură inimă! Simți, că ea ar putea să se rupă de dorința de-a răspunde tuturor cu aceiași putere, și totuși, ești singur!“

Plecarăm mai departe. Galații ne întâmpină cu alte douăsprezece vapoare, pe când celelalte ne întovărășeau încă. Priveliștea de pe fluviul celălalt era admirabilă, atâtea steaguri și și stegulețe, atâtea fețe strălucitoare, atâtea entuziasm! Eu am fost adese-ori mișcată adânc de dovezi discrete de iubire, care nu deșteptau atențiunea celorlalți și pe care eu le vedeam și le simțeam cu vioiciune! Eram inconștientă mai ales de copii; pe unde călcam, ei mă înconjurau și mi-se uitau în ochi cu minunații, româneștii lor ochi de copil.

(Va urma).

Redactor responsabil: Sever Boeu.
Editor-proprietar: George Nichia.

Vinzare de casă.

Din mână liberă se vinde casa de sub No. 53 din comuna Nădlac, fosta proprietate a răp. Veszelowszky Gábor.

In causa pretului a se adresa la vād. răp. Veszelowszky Gábor locuitoare în Cenadul-unguresc.
(Magyar-Csanád).

Cea mai fină bere de butelie! Fabricatul

„Isvorul străvechi“

pilsenian

din bereria civilă din Pilsen, renumită în lumea întreagă (întemeiată în 1822) se trimite pasteurizată în provincie, prin ceea ce i se dă o trăinicie de 4—6 săptămâni.

In Arad se trimite acasă.

Mă rog a trimite exclusiv la mine comanda

Szabo Kálmán
restaurator
„La pipuță“
Arad, Salacz-utca 3. sz.

Igaz Sándor

ciasnornicar și giuvaergiu.

ARAD, Piața Libertății
lângă edificiul teatrului vechiu.

Aur și argint călcat cumpără p. prețul cel mai mare de zi, ori schimbă pentru alte obiecte de aur și argint.

Struguri
pentru
dessert
de toate și
cele mai bune
soluri curate
cu garanție,
de asemenea
cea mai bună
colecție de
struguri
lungueți

precum și mlădițe de prima calitate, liforează

Primul stabiliment de altoi de struguri
de lângă Tirnava.

Proprietar: Gaspari Frigyes, Medgyes,
Nagyküküllő-megye.

— Catalog ilustrat gratis și franco. —

ANUNȚ.

Recomandăm cu căldură atelierul de tâmplărie, sculptorie și strugărie al firmei:

Ion Cotîrlă și fiul

din Oravița, în care se confecționează temple, strane, jeturi, chivoțuri, răpizi și tot felul de utenzilii bisericesti cu prețuri moderate și pe lângă garanția desăvârșită.

Atențiune!

Dacă dorești ghete bune, estine și fine atunci le cumpără din prăvălia de ghete pentru dame și domni a lui Brecska Károly de pe piața Arpád Nr. 5 (edificiul bisericii izraelite) unde comanda se efectuează mai punctual.

Se pot căpăta totfelul de ghete confecționate în atelierul meu. Rog binevoitorul concurs al onoratului public, cu deosebită stimă

Brecska Károly

516

pantofar.

FEJÉR ANTAL

pictor de embleme, firme și zugrav
Arad, Strada Rákoczy Nr. 10.
pregătesc potrivit timpului modern

O farmacie

într'un centru românesc cu o circulație mare de vânzare. Informațiuni mai detaliate se pot afla la administrația „Tribunei“.

Nr. telef. pentru oras și comitat 509

BANI

pe moșii și case de închiriat din Arad

cu amortizație de 10—50 ani

după mărimea sumei împrumutate cu 4, 4¹/₄, 4¹/₂, 4³/₄, și 5⁰/₀, pe lângă dividendă de mijlocire și amortizație de interese corăspunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorință anticipez speșele de întabulare, convertez datoriile de interese mari.

Resolvare grabnică, serviciu prompt.

SZÜCS F. VILMOS

Representanța pentru mijlocirea de împrumuturi a

Institutului pentru credit fonciar din Sibiu

pe teritoriul comitatului Arad, orașului Arad, comitatului Bichiș, Gyula, Ciaba.

ARAD, Boros-Béni-tér 22 sz. etagiul I.

(Piața cerealelor.)

Biroul filialei: B.-Ciaba, Calea Berényi.

Primesc pe lângă onorar acuisitori de afaceri abili și demni de încredere.

Vânzare de altoi nobil de viță.

Cel-ce dorește să aibă o vie estină sănătoasă și frumoasă să se adreseze cu toată încrederea la

Școala științifică de viță a lui

Vityé Miklós, Szerb-Csanád

(comitatul Torontál)

unde se află altoi nobil de I classă, altoi nobil cu rădăcină de viță pentru vinuri de masă și desert eschisite, și sorte speciale separate și alese pentru viță de chiorcuri (filigorie). Toate calitățile se pot găsi și de classa II, tot așa se găsesc altoiuri portalis și Monticola, cu rădăcină, și vițe europene cu rădăcină în prețurile cele mai estine.

Se pot cere cu plăcere catalogul de sorte și de prețuri.

Am onoare a aduce la cunoștință P. T. publicului băbraților, că mi-au sosit:

postavurile cele mai noue de primăvară și vară

așa zicând toate fabricate ungare, engleze, franțuzești.

Pentru cea mai nouă metodă de croit și cea mai bună execuție răspund, drept aceea rog p. t. publicul local și din provincie, să-mi dea sprijinul său.

KARPELESZ ZSIGMOND

croitor-bărbătesc.

Deák Ferencz-utca 32.